

Udkast

Fremsat den x af social- og indenrigsministeren (Karen Ellemann)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Undersøgelse af effekter, aflåsning af værelser og afdelinger om natten samt oprettelse af særlige isolationsrum)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17. november 2015, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 647 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 63 indsættes før overskriften før § 64:

»Anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner

§ 63 a. Børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1, og § 58, når betingelserne i stk. 2 er opfyldt.

Stk. 2. Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge mellem 12 og 17 år efter § 66, stk. 1, nr. 6, må alene anvendes, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk. Der skal endvidere være risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af

- 1) kriminel adfærd hos barnet eller den unge,
- 2) misbrugsproblemer hos barnet eller den unge eller
- 3) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår for tilbageholdelse og fastholdelse under den konkrete anbringelse på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution, jf. §§ 12 og 13 i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af og forholdene under en anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.

Anbringelse på sikrede døgninstitutioner

§ 63 b. Børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at anbringe børn og unge mellem 12-17 år på sikrede døgninstitutioner, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1, og § 58, når betingelserne i stk. 2, nr. 1-3, er opfyldt.

Stk. 2. En sikret døgninstitution efter § 66, stk. 1, nr. 6, må alene anvendes til børn og unge, når

- 1) det er absolut påkrævet for at afværge, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre, og risikoen for skade ikke på forsvarlig måde kan afværges ved andre mere lempelige forholdsregler,
- 2) det i en indledende iagttagelsesperiode er absolut påkrævet for at tilvejebringe et grundlag for den videre socialpædagogiske behandling,
- 3) det på baggrund af den indledende iagttagelsesperiode efter nr. 2 fastslås, at det er absolut påkrævet, at der iværksættes et længerevarende behandlingsforløb på en sikret afdeling eller døgninstitution,
- 4) opholdet træder i stedet for varetægtsfængsling, jf. § 765 i lov om rettens pleje,
- 5) opholdet er led i afsoning, jf. § 78, stk. 2, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v., og betingelserne i nr. 1, 2 eller 3 samtidig er opfyldt,
- 6) opholdet er led i en idømt foranstaltning, jf. § 74 a i straffeloven, eller
- 7) der er tale om udlændinge under 15 år uden lovligt ophold i Danmark, jf. §§ 36 og 37 i udlændingeloven.

Stk. 3. Hvis betingelserne i stk. 1 er opfyldt for et barn eller en ung, der er fyldt 12 år, og som er anbragt på en åben døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 6, hvortil der også er knyttet en sikret døgninstitution, kan lederen af den åbne døgninstitution eller dennes stedfortræder, uanset hvilket anbringelsesgrundlag, der lægger til grund for anbringelsen uden for hjemmet, træffe midlertidig beslutning om overførsel til den sikrede døgninstitution. Overførslen kan iværksættes uden ugrundet ophold. Beslutningen herom skal straks forelægges børn og unge-udvalget i opholdskommunen til afgørelse, jf. § 74, stk. 1, nr. 7.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en sikret døgninstitution.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om dispensation fra aldersgrænsen i stk. 1, forholdene på samt anvendelse af sikrede døgninstitutioner, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse.

Anbringelse på særligt sikrede afdelinger

§ 63 c. Børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at anbringe børn og unge, der er fyldt 15 år, på særligt sikrede afdelinger, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1, og § 58, når betingelserne i stk. 2 er opfyldt.

Stk. 2. En særligt sikret afdeling efter § 66, stk. 1, nr. 6, må alene anvendes til børn og unge, når

- 1) der foreligger et grundlag for anbringelse i en sikret døgninstitution efter § 63 b, stk. 2,
- 2) anbringelse i en sikret døgninstitution ikke er eller vil være tilstrækkelig, idet barnet eller den unge ved en forudgående særlig voldelig eller psykisk afvigende adfærd har gjort ophold eller fortsat ophold i en sikret afdeling eller døgninstitution uforsvarligt, og
- 3) der i forhold til barnet eller den unge med psykisk afvigende adfærd foreligger en skriftlig lægefaglig vurdering af, at barnet eller den unge udviser aktuelle symptomer på en diagnose.

Stk. 3. Hvis betingelserne i stk. 2 er opfyldt for et barn eller en ung, der er fyldt 15 år, kan lederen af en sikret døgninstitution eller dennes stedfortræder, uafhængigt af om der på den sikrede døgninstitution er en særligt sikret afdeling, træffe midlertidig beslutning om overførsel til en særligt sikret afdeling. Beslutningen herom skal straks forelægges børn og unge-udvalget i opholdskommunen til afgørelse, jf. § 74, stk. 1, nr. 7.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en særligt sikret afdeling.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om forholdene på samt anvendelse af særligt sikrede afdelinger, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse samt om orientering af forældremyndighedens indehaver.

2. § 137 e, stk. 1, affattes således:

»Efter reglerne i dette kapitel kan der træffes afgørelse om indgreb efter

- 1) § 137 g, § 137 h, stk. 1 og 2, § 137 i og § 137 j, stk. 1, nr. 1, over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform, jf. § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, herunder i en boform, der ikke er særligt sikret,
- 2) § 137 j, stk. 1, nr. 2 og 3, over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, og
- 3) § 137 h, stk. 5 og 6, over for besøgende til personer, som er anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse.«

3. I § 137 f, stk. 1, ændres »§§ 9 og 9 a« til: »§§ 9 og 9 b«.

4. *Overskriften* efter § 137 g affattes således:

»Undersøgelser«.

5. § 137 h affattes således:

»§ 137 h. Der kan uden retskendelse træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, samt af hvilke effekter den anbragte har på sin person, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der skal altid deltage mindst to ansatte ved undersøgelsen. En undersøgelse, der indebærer afklædning, må kun foretages og overværes af to ansatte personer af samme køn som den anbragte.

Stk. 2. Der kan uden retskendelse træffes afgørelse om åbning og kontrol af post til den anbragte, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Indgrebet sker i den anbragtes påsyn. Indgrebet kan dog gennemføres uden den anbragtes påsyn, hvis det er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Den anbragte orienteres straks efter, at der er gennemført indgreb efter 3. punktum.

Stk. 3. Post, der af grunde, som er nævnt i stk. 2, ikke bør udleveres, skal tilbagesendes, men kan dog tilbageholdes, så længe det af sikkerhedsmæssige hensyn anses for påkrævet. Afsenderen gøres bekendt med tilbageholdelsen.

Stk. 4. En anbragt har ret til ukontrolleret brevveksling med kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med boformen, jf. § 2 i lov om socialtilsyn, driftsherren af boformen, social- og indenrigsministeren, justitsministeren, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til anbringelse i boformen eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 5. Der kan uden retskendelse træffes afgørelse om undersøgelse af effekter, herunder tasker og pakker, der af en anbragt persons besøgende bringes ind på en særligt sikret afdeling, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Undersøgelsen kan bl.a. omfatte den yderbeklædning, som den besøgende er iført ved fremmødet. Afgørelsen træffes over for såvel den besøgende som den anbragte person.

Stk. 6. Effekter, der af grunde, som er nævnt i stk. 5, ikke bør bringes ind på en særligt sikret afdeling, kan tilbageholdes og opbevares i et aflåst rum eller skab under besøget og udleveres til den besøgende, når den pågældende forlader den særligt sikrede afdeling.«

6. § 137 j affattes således:

»§ 137 j. Der kan uden retskendelse træffes afgørelse om, at

- 1) en anbragt i en boform, jf. § 108, kan låses inde i sin bolig om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen,
- 2) en anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. § 108, kan låses inde i sin bolig om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, samt.
- 3) en del af en særligt sikret afdeling, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven kan aflåses om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Stk. 2. For anbragte på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. § 108, kan der uden retskendelse træffes afgørelse om anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at den anbragte skader sig selv eller andre. Isolation skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må ikke udstrækkes ud over fire timer. Aflåsning af boliger eller særligt sikrede afdelinger er ikke isolation. Der skal løbende føres tilsyn med en person, der er anbragt i isolation.

Stk. 3. Afgørelse om indgreb efter stk. 1 og 2 forudsætter, at

- 1) indgrebet er forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for de anbragte,
- 2) de anbragte ikke er selvmordstruede,
- 3) de anbragte har tilkaldemuligheder fra boligerne eller de særligt afsondrede isolationsrum, som de pågældende er i stand til at betjene, og at personalet via disse kan tilkaldes,
- 4) de anbragte har adgang til toilet og vand i deres boliger eller de særligt afsondrede isolationsrum, og
- 5) der iværksættes jævnlig overvågning i det tidsrum, hvor de pågældende er låst inde.«

7. I § 137 m, stk. 1, 1. pkt., ændres »straks« til: »inden for 24 timer«.

8. I § 137 m, stk. 1, 2. pkt., ændres »straks« til: » herefter uden ugrundet ophold«.

9. I § 137 m, stk. 3, 1. pkt., ændres »§§ 9 og 9 a« til: »§§ 9 og 9 b«.

10. I § 137 m indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Registreringen, jf. stk. 1, skal for indgreb efter § 137 h, stk. 5, indeholde oplysninger om den besøgendes navn.«

§ 2

I lov nr. 647 af 8. juni 2016 om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge m.v.) foretages følgende ændringer:

1. § 1, nr. 5, ophæves.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2017, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 1 og 7-9, træder i kraft den 1. januar 2017.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Sammenhæng til det strafferetlige system
3. Lovforslagets hovedpunkter
 - 3.1. Indførelse af mulighed for undersøgelse af den anbragte person
 - 3.1.1. Gældende ret
 - 3.1.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.1.3. Den foreslåede ordning
 - 3.2. Indførelse af mulighed for åbning og kontrol af post til den anbragte
 - 3.2.1. Gældende ret
 - 3.2.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.2.3. Den foreslåede ordning
 - 3.3. Indførelse af mulighed for undersøgelse og opbevaring af effekter for besøgende på særligt sikrede afdelinger
 - 3.3.1. Gældende ret
 - 3.3.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.3.3. Den foreslåede ordning
 - 3.4. Udvidelse af mulighederne for aflåsning på særligt sikrede afdelinger
 - 3.4.1. Gældende ret
 - 3.4.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.4.3. Den foreslåede ordning
 - 3.5. Indførelse af mulighed for brug af isolationsrum i forbindelse med særligt sikrede afdelinger
 - 3.5.1. Gældende ret
 - 3.5.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.5.3. Den foreslåede ordning
 - 3.6. Ændring af tidspunkt for registrering af indgreb mv.
 - 3.6.1. Gældende ret
 - 3.6.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.6.3. Den foreslåede ordning
 - 3.7. Præcisering af bemyndigelsesbestemmelser m.v. som følge af vedtagelse af lov nr. 647 af 8. juni 2016 om ændring af lov om social service
 - 3.7.1. Gældende ret
 - 3.7.2. Ministeriets overvejelser
 - 3.7.3. Den foreslåede ordning
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen har fokus på, at kommunerne skal have de nødvendige indgrebsmuligheder over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt i en boform på det sociale område på baggrund af en straffesag.

Med vedtagelsen af lov nr. 495 af 21. maj 2013 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område besluttede Folketinget enstemmigt at indføre særskilt regulering i servicelovens kapitel 24 a om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v. Formålet med reglerne var at sikre fuldbyrdelsen af de strafferetlige foranstaltninger, som kommunerne udmønter på det sociale område over for personer, der er frihedsberøvet og anbragt i boformer efter servicelovens § 108 og på anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, på baggrund af en strafferetlig afgørelse. Med lovændringen blev der indført følgende indgrebsmuligheder:

- Indskrænkning i den anbragtes adgang til internet og telefon, jf. servicelovens § 137 g
- Undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, jf. servicelovens § 137 h
- Inddragelse af den anbragtes effekter, jf. servicelovens § 137 i
- Aflåsning af den anbragtes bolig for natten, jf. servicelovens § 137 j

Alle fire indgrebsmuligheder kan anvendes over for anbragte på boformer efter servicelovens § 108, mens unge alene er omfattet af muligheden for indskrænkning i den anbragtes adgang til internet og telefon.

Lovændringen var en udmøntning af satspuljeaftalen for 2013-2016.

Lov nr. 647 af 8. juni 2016 om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen, som følge af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, som træder i kraft den 1. januar 2017, ændrer servicelovens § 137 e, § 137 f og § 137 m, hvorefter reguleringen af indgrebsmulighederne over for unge med eller uden nedsat psykisk funktionsevne ophæves i serviceloven og videreføres i § 19 i lov nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar over for anbragte børn og unge.

Over for personer, der anbringes i en boform efter servicelovens § 108 på baggrund af en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, finder regeringen, at de gældende regler i serviceloven er utilstrækkelige til at sikre formålet med anbringelsen, herunder til at forebygge eller forhindre, at de pågældende begår kriminalitet under anbringelsen. Regeringen finder på den baggrund, at der er behov for at supplere indgrebsmulighederne i servicelovens kapitel 24 a med yderligere indgrebsmuligheder samtidig med, at de gældende indgrebsmuligheder forbliver uændrede.

Ifølge bemærkningerne til lov nr. 495 af 21. maj 2013 om kriminalpræventive sociale indsatser blev det i forbindelse med loven besluttet, at virkningerne af lovændringerne for de berørte borgere og kommunerne skulle evalueres 2 år efter, at lovændringerne trådte i kraft den 1. juli 2013, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 160 som fremsat, side 16.

Rambølls rapport fra december 2015, "Evaluering af virkninger af kapitel 24 a i serviceloven om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.", viser, at loven har været anvendt i begrænset omfang, og at indgrebene er anvendt over for en snæver gruppe af borgere og unge. Personalet på

de boformer, som har anvendt indgrebene, vurderer, at indgrebsmulighederne har øget sikkerheden og trygheden både for personale og øvrige beboere, fordi personalet har fået mulighed for at handle hurtigt og ikke behøver at inddrage politiet f.eks. for at konfiskere farlige effekter, hvis det er nødvendigt.

Evalueringen viser også, at de boformer, som ikke har anvendt indgrebsmulighederne, eller kun har anvendt dem i begrænset omfang, enten ikke oplever situationer, hvor indgreb har været nødvendigt, eller at de opnår intentionen om at undgå indgreb gennem det socialpædagogiske arbejde, f.eks. ved at indgå frivillige aftaler med de anbragte borgere. Dette indikerer, at boformerne lykkes med at forebygge indgreb via det socialpædagogiske arbejde.

Endelig viser evalueringen, at ledere og medarbejdere på boformerne er bevidste om, at indgrebene kun skal anvendes, hvis der ikke er mulighed for et mindre indgribende tiltag. Ledere og medarbejdere på boformerne overvejer også, hvordan det gøres mest nænsomt for både den berørte anbragte borger og personalet uden at skade eller tilbagesætte det socialpædagogiske relationelle arbejde. Evalueringen viser også, at indgreb i nogle tilfælde kan bevirke en positiv ændring for borgerens og personalets relation og det videre pædagogiske arbejde.

2. Sammenhæng til det strafferetlige system

Det følger af straffelovens § 16, stk. 1, 2. pkt., at personer, der på gerningstidspunktet var mentalt retarderede i højere grad, ikke straffes. Det følger endvidere af straffelovens § 16, stk. 2, at personer, der på gerningstidspunktet var mentalt retarderede i lettere grad, ligeledes ikke straffes, medmindre særlige omstændigheder taler for at pålægge straf. Tilsvarende gælder personer, der befandt sig i en tilstand, som ganske må ligestilles med mental retardering.

Hvis en person fritages for straf i medfør af straffelovens § 16, kan retten efter straffelovens § 68 træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser.

Hvis mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling m.v. ikke findes tilstrækkelige, kan det ifølge straffelovens § 68 bestemmes, at den pågældende skal anbringes på et hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg. Det kan bl.a. bestemmes, at den pågældende skal anbringes i en boform, jf. servicelovens § 108. Det kan endvidere bestemmes, at den pågældende skal under et kriminalpræventivt tilsyn, eventuelt med mulighed for administrativ anbringelse i en boform, jf. servicelovens § 108.

Det følger af straffelovens § 69, at retten, hvis det findes formålstjenligt, i stedet for at idømme straf kan træffe bestemmelse om foranstaltninger som nævnt i § 68, hvis gerningsmanden på gerningstidspunktet befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, og som ikke er af den i straffelovens § 16 nævnte beskaffenhed.

Endelig følger det af straffelovens § 73, at en person, der har begået en strafbar handling, men som efter dennes foretagelse, og før dom er afsagt, er kommet i en ikke blot forbigående tilstand af den art, der er nævnt i straffelovens § 16 eller § 69, så afgør retten, om straf skal idømmes eller

bortfalde. Hvis det findes formålstjenligt, kan retten bestemme, at foranstaltninger efter § 68 eller § 69 skal anvendes i stedet for straf, eller indtil straffen måtte kunne fuldbyrdes.

Straffelovens § 73 finder primært anvendelse på personer med psykiske lidelser. Foranstaltninger over for personer med psykiske lidelser fuldbyrdes af sygehusvæsenet, der drives af regionerne efter sundhedslovgivningen, hvor der i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien er fastsat regler om indgreb blandt andet i form af frihedsberøvelse, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Det er anklagemyndighedens opgave at nedlægge påstand om den foranstaltning, der efter anklagemyndighedens opfattelse er bedst egnet til at forebygge lovovertrædelser, der begås af psykisk afvigende kriminelle.

Rigsadvokaten har i meddelelse nr. 5/2007 fastsat retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle. Det fremgår af punkt 7.2 i meddelelsen, at der ved vurderingen af, hvilken foranstaltning, der bør nedlægges påstand om, indgår en afvejning af sikkerheds- og behandlingsmæssige hensyn, men også proportionalitetsbetragtninger under hensyntagen til kriminalitetens art og grovhed. Rigsadvokatmeddelelsen kan hentes på www.anklagemyndigheden.dk.

Det fremgår af punkt 7.5 i meddelelsen, der omfatter personkredsen i straffelovens § 16, stk. 1, 2. pkt., eller § 16, stk. 2, at anklagemyndigheden kan nedlægge påstand om bl.a.:

- 1) Dom til anbringelse i sikret afdeling for personer med vidtgående psykiske handicap (type 1). Påstanden anvendes over for mentalt retarderede personer, der må anses som udtalt farlige og derfor frembyder nærliggende risiko for personfarlige handlinger.
- 2) Dom til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap, således at domfældte efter bestemmelse fra kommunen kan overføres til sikret afdeling (type 2). Påstanden anvendes typisk over for mentalt retarderede, der har begået personfarlig kriminalitet i form af f.eks. brandstiftelse, røveri, voldtægt eller vold, og hvor det skønnes, at den mentalt retarderede har behov for konstant overvågning, og at der er risiko for ny personfarlig kriminalitet, således at den mentalt retarderede i givet fald hurtigt skal kunne overføres til sikret afdeling.
- 3) Dom til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap (type 3). Påstanden anvendes typisk over for mentalt retarderede, der har begået personfarlig kriminalitet i form af f.eks. brandstiftelse, røveri, voldtægt eller vold, og hvor det skønnes, at den mentalt retarderede har behov for konstant overvågning.
- 4) Dom om tilsyn af kommunen, således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedens bestemmelse om ophold og arbejde, og således at tilsynsmyndigheden kan træffe bestemmelse om anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap (type 4). Påstanden anvendes i sager, hvor det må påregnes, at en social indsats i form af tilsyn kan være tilstrækkelig, men hvor der kan opstå behov for, at den mentalt retarderede skal anbringes i institution.
- 5) Dom om tilsyn af kommunen, således at domfældte efterkommer tilsynsmyndighedernes bestemmelse om ophold og arbejde (type 5). Påstanden anvendes over for mentalt retarderede, der skønnes at have behov for social støtte i dagligdagen.

Retten afgørelse om foranstaltninger over for personkredsen omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, 2. pkt., § 16, stk. 2, § 68, § 69 og § 73 fuldbyrdes af kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp til borgeren efter serviceloven, herunder i boformer, der ikke er særligt sikrede. Tilsvarende udmøntes retten afgørelser, jf. retsplejelovens § 765 og § 777, om anbringelse af varetægtsarrestanter i en boform på det sociale område i den kommune, der har pligt til at yde hjælp til borgeren efter serviceloven.

Efter § 762 i retsplejeloven er det domstolene, der afgør, om en sigtet skal varetægtsfængsles efter § 762 i retsplejeloven.

Der er fastsat regler om udgang i Justitsministeriets bekendtgørelse om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Efter denne bekendtgørelse træffes afgørelse om udgang fra boformen for personer, der er anbragt i henhold til dom efter straffelovens § 68, § 69 og § 73.

Personer, der efter reglerne i retsplejelovens § 765 eller tvangsmæssigt efter retsplejelovens § 777 er varetægtsfængslet i surrogat, er omfattet af reglerne i retsplejelovens § 771 og § 772, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., vedrørende besøg og brevveksling m.v.

Det følger af servicelovens § 108, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Efter servicelovens § 108, stk. 6, fastsætter social- og indenrigsministeren regler om særlige sikkerhedsforanstaltninger i boformer, der er omfattet af § 108, stk. 1, og om pligt for en region eller en eller flere kommuner til at modtage personer i de boformer, der er omfattet af stk. 1, når disse personer 1) efter retskendelse skal underkastes mentalundersøgelse, 2) i henhold til dom eller kendelse skal anbringes i en boform for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne eller undergives tilsyn, herunder med mulighed for administrativ anbringelse, eller 3) som vilkår for tiltalefrafald eller prøveløsladelse skal anbringes i en boform for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne eller undergives tilsyn, herunder med mulighed for administrativ anbringelse.

I § 17 i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven er modtagepligten uddybet. Det fremgår deraf, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om ophold i boformer efter servicelovens § 108, stk. 1, for personer omfattet af servicelovens § 108, stk. 6, nr. 1-3, om ophold i særligt sikret afdeling i den udstrækning, det er fastsat af retten. Efter § 16, stk. 4, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven har kommunalbestyrelsen for Lolland Kommune pligt til at etablere tilbud i særligt sikret afdeling på Kofoedsminde og til i dette tilbud at modtage personer, som i henhold til dom eller retskendelse skal optages i et særligt sikret botilbud, jf. servicelovens § 108, stk. 6, nr. 1-3. Ved en særligt sikret afdeling forstås en afdeling på en boform efter servicelovens § 108, stk. 1, hvor det er tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåst.

Boformer og andre indsatser efter serviceloven er adskilt i lovgivningen. Servicelovens § 108 regulerer bodelen, mens den hjælp og støtte, der i øvrigt er brug for til den anbragte person, er omfattet af servicelovens enkelte bestemmelser herom, herunder for eksempel personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104.

Indgrebsmulighederne efter servicelovens kapitel 24 a omfatter indskrænkning i den anbragtes adgang til telefon og internet, jf. servicelovens § 137 g, undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, jf. servicelovens § 137 h, inddragelse af den anbragtes effekter, jf. servicelovens § 137 i, og aflåsning af den anbragtes bolig for natten. Der kan træffes afgørelse om anvendelse af en eller flere indgrebsmuligheder, jf. § 137 g, § 137 h og § 137 i, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der kan træffes afgørelse om aflåsning af den anbragtes bolig for natten, jf. servicelovens § 137 j, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Det er kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter serviceloven, jf. § 9 og 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, dvs. borgerens handlekommune, der træffer afgørelse om indgreb efter kapitel 24 a. Dette følger af servicelovens § 137 f, stk. 1.

Lederen af boformen og lederens stedfortræder kan ifølge servicelovens § 137 f, stk. 2, træffe foreløbige afgørelser om indgreb efter servicelovens § 137 g-§ 137 j, hvis iværksættelse af indgrebet er uopsætteligt, og som af hensyn til det øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at borgerens handlekommune træffer afgørelse.

Ethvert indgreb skal ifølge servicelovens § 137 m, stk. 1, registreres straks. Registreringen skal indberettes straks til den kommune, der har pligt til at yde borgeren hjælp efter serviceloven, jf. § 9 og 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. En foreløbig afgørelse, som er truffet af lederen eller lederens stedfortræder, skal derudover ifølge servicelovens § 137 f, stk. 3, snarest muligt forelægges til godkendelse hos kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune.

Det er ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås med mindre indgribende initiativer, herunder en socialpædagogisk indsats. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

Indgreb efter kapitel 24 a forudsætter ikke den anbragtes accept, men der er ikke hjemmel i kapitel 24 a til, at personalet kan gennemtvinge indgrebene under anvendelse af magt. Hvis den anbragte modsætter sig indgrebet på en sådan måde, at det ikke kan udføres uden anvendelse af magt, må personalet overveje, om det er relevant at tilkalde politiet med henblik på at lade indgrebet gennemføres ved politiets foranstaltning. Vurderingen af, om indgrebet skal gennemtvinges, vil da være op til politiet.

En person, der er anbragt i en boform efter servicelovens § 108 på baggrund af en strafferetlig afgørelse, kan både være omfattet af servicelovens kapitel 24 a om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger og servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Der kan klages over afgørelser om indgreb efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Indførelse af mulighed for undersøgelse af den anbragte person

3.1.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 137 h kan der træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt i en boform, jf. servicelovens § 108, på baggrund af en straffesag.

Der er ikke regulering i serviceloven, der giver personalet på boformer, jf. servicelovens § 108, mulighed for at undersøge, om den anbragte person har effekter på sin person, der findes behov for at inddrage af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet uden den pågældendes informerede samtykke.

3.1.2. Ministeriets overvejelser

På baggrund af erfaringerne med de eksisterende indgrebsmuligheder efter kapitel 24 a er det ministeriets vurdering, at der er behov for regulering i serviceloven, der skaber mulighed for, at personalet kan undersøge, om en anbragt person har effekter på sin person, som det er nødvendigt at inddrage af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, uden den pågældendes informerede samtykke. Det kunne for eksempel være knive, der kan anvendes som våben, eller usb-stik, der indeholder børnepornografi.

For at kunne sikre formålet med anbringelsen i en boform, jf. servicelovens § 108, på baggrund af en strafferetlig afgørelse, er det ministeriets vurdering, at der er behov for regulering i serviceloven, der skaber mulighed for, at personalet kan undersøge, hvilke effekter den anbragte har på sin person, for eksempel i en inderlomme eller på kroppen, uden den anbragtes informerede samtykke.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der skabes hjemmel til, at den gældende indgrebsmulighed i servicelovens § 137 h om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele suppleres af en mulighed for, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om undersøgelse af, hvilke effekter den anbragte har på sin person, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Det kunne for eksempel være i situationer, hvor der er konkret mistanke om, at den anbragte opbevarer en lommekniv i sine knæstrømper under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at den pågældende vil anvende den som våben. Det kunne også være i situationer, hvor der er konkret mistanke om, at en anbragt, der har dom til overvåget adgang til telefon, opbevarer et simkort på sin person.

Det foreslås, at indgrebsmuligheden omfatter personer med nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt i en boform, jf. servicelovens § 108, herunder i en boform, der ikke er særligt sikret.

Undersøgelsen af, hvilke effekter en anbragt har i sin besiddelse på sin person kan have karakter af legemsbesigtigelse, der ikke kræver egentlig afklædning, men f.eks. opknapning af en skjorte eller opsmøgning af et ærme for at se efter skjulte effekter.

Derudover kan der også foretages en nærmere undersøgelse af den anbragte, der kræver afklædning, hvor beføling af legemet er et led i selve undersøgelsen. Forslaget skaber ikke mulighed for, at personalet kan undersøge den anbragte persons kropsåbninger.

Undersøgelse må ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb (proportionalitetsprincippet). Undersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader (skånsomhedsprincippet).

Hvis personalet i forbindelse med personundersøgelsen finder effekter, der findes behov for at inddrage, kan der træffes afgørelse efter servicelovens § 137 i om inddragelse heraf, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Der kan ikke træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum, ejendele og person, hvis formålet med indgrebet kan nås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Servicelovens § 137 f, stk. 5, videreføres således uændret med forslaget.

3.2. Indførelse af mulighed for åbning og kontrol af post til den anbragte

3.2.1. Gældende ret

Der er ikke regulering i serviceloven, der giver personalet på boformer, jf. servicelovens § 108, mulighed for at åbne og kontrollere post til den anbragte person uden den pågældendes informerede samtykke.

3.2.2. Ministeriets overvejelser

På baggrund af erfaringerne med de eksisterende indgrebsmuligheder efter kapitel 24 a er det ministeriets vurdering, at der er behov for regulering i serviceloven, der skaber mulighed for, at personalet kan åbne og kontrollere post til den anbragte af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet uden den pågældendes informerede samtykke.

Det vurderes således at være meget svært eller umuligt for personalet at sikre, at anbragte ikke har adgang til effekter, som det kan være nødvendigt at inddrage af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, når de anbragte har mulighed for at få sådanne effekter tilsendt.

For at kunne sikre formålet med anbringelsen i en boform, jf. servicelovens § 108, på baggrund af en strafferetlig afgørelse, er det ministeriets vurdering, at der er behov for regulering i serviceloven, der skaber mulighed for, at personalet kan undersøge og kontrollere post til den anbragte uden den anbragtes informerede samtykke.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der skabes hjemmel til, at den gældende indgrebsmulighed i servicelovens § 137 h om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele suppleres af en mulighed for, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om åbning og kontrol af post til den anbragte, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Det kunne for eksempel være i situationer, hvor der er konkret mistanke om, at den anbragte får tilsendt euforiserende stoffer eller våben, som besiddes i strid med den almindelige lovgivning, herunder lovgivningen om euforiserende stoffer og lovgivningen om våben m.v. For personer, der har dom om overvåget brug af telefon og internet, kunne det også være en mobiltelefon eller et simkort. Endelig kan det også være lovlige genstande, for eksempel en urtekniv eller en lighter, som der er nærliggende risiko for, at den anbragte vil anvende til at true ordenen eller sikkerheden med, herunder til kriminelle formål. Det foreslås, at post, som ikke bør udleveres, skal tilbagesendes, men dog også kan tilbageholdes, så længe det af sikkerhedsmæssige hensyn er påkrævet.

Det foreslås, at indgrebsmuligheden omfatter personer med nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt i en boform, jf. servicelovens § 108, herunder i en boform, der ikke er særligt sikret.

Hvis personalet i forbindelse med åbning og kontrol af post finder effekter, der findes behov for at inddrage, kan der træffes afgørelse efter servicelovens § 137 i om inddragelse heraf, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Der kan ikke træffes afgørelse om åbning og kontrol af post, hvis formålet med indgrebet kan nås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Det kunne for eksempel være, at personalet overtaler den anbragte til at åbne posten selv i personalets påsyn. Servicelovens § 137 f, stk. 5, videreføres således uændret med forslaget.

Efter forslaget skal den anbragte have adgang til ukontrolleret brevveksling med kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med boformen, jf. § 2 i lov om socialtilsyn, driftsherren af boformen, social- og indenrigsministeren, justitsministeren, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité og den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til anbringelse i boformen eller i en verserende straffesag. Det samme gælder brevveksling i øvrigt med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere. Reglen er begrundet i hensynet til den pågældendes retssikkerhed.

3.3. Indførelse af mulighed for undersøgelse og opbevaring af effekter for besøgende på særligt sikrede afdelinger

3.3.1. Gældende ret

Der er ikke regulering i serviceloven, der giver personalet på boformer, jf. servicelovens § 108, herunder personalet på særligt sikrede afdelinger, mulighed for at foretage undersøgelse af, om besøgende bringer effekter ind på boformen, som det er nødvendigt at forhindre kommer ind på boformen af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

3.3.2. Ministeriets overvejelser

På baggrund af erfaringerne med de eksisterende indgrebsmuligheder efter kapitel 24 a er det ministeriets vurdering, når det handler om besøgende på særligt sikrede afdelinger, at der er et særligt behov for at sikre, at de ikke bringer effekter ind, som det er nødvendigt at forhindre

kommer ind på boformen af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der kan henvises til det strafferetlige grundlag for de personer, der er anbragt der, herunder risiko for personskader.

3.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der skabes hjemmel til, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om undersøgelse af effekter, der bringes ind af besøgende til anbragte på særligt sikrede afdelinger, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Afgørelsen træffes over for såvel den besøgende som den anbragte person, hvilket giver begge personer klageadgang efter servicelovens § 137 l.

Undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter. Denne form for visitation kan foretages ved at klappe og beføle uden på tøjet, hvorved det kan undersøges, om den besøgende har effekter gemt i tøjet, i lommerne eller på kroppen under tøjet. En sådan visitation skal i givet fald foretages af personale af samme køn som den besøgende.

Visitation af den besøgendes tøj kan endvidere foretages ved, at den besøgende opfordres til at fremvise genstande, som den pågældende har i lommer m.v. Der vil ligeledes kunne foretages en nærmere undersøgelse af den besøgendes medbragte effekter, herunder tøj, som den besøgende ikke er iført. Den nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter kan bestå i gennemsyn og undersøgelse af lommer, tasker m.v., ligesom lommer og tasker m.v. kan tømmes med henblik på eftersyn af indholdet. Undersøgelsen kan også foretages ved anvendelse af metaldetektor.

Det er forudsat, at nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning alene kan foretages, hvis der i det enkelte tilfælde er en begrundet mistanke om, at den besøgende vil foretage indsmugling. Det er endvidere forudsat, at boformerne ikke vil kunne gennemtvinge undersøgelse uden den besøgendes medvirken, men at besøget vil kunne afvises, hvis den besøgende nægter at lade sig undersøge.

Forslaget omfatter ikke besøgende til personer, der er anbragt på boformer, der ikke er særligt sikret.

Udgangspunktet for den foreslåede bestemmelse er reglen i servicelovens § 137 f, stk. 5, om, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan nås ved mindre indgribende initiativer, for eksempel et tilbud om at lade tasker stå i et aflåst rum eller skab under besøget. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

3.4. Udvidelse af mulighederne for aflåsning på særligt sikrede afdelinger

3.4.1. Gældende ret

Servicelovens § 137 j, stk. 1, fastslår, at kommunalbestyrelsen uden retskendelse kan træffe afgørelse om, at den anbragte kan låses inde i sin bolig om natten i bestemte tidsrum på maksimalt otte timer i perioden fra kl. 21.00 til kl. 8.00. Det er en betingelse for kommunalbestyrelsens afgørelse om aflåsning, at der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil forlade anbringelsesstedet eller boformen. Af servicelovens § 137 j, stk. 2, fremgår en række betingelser, der skal være opfyldt, for at indgrebet kan iværksættes, herunder at indgrebet skal være forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for den anbragte.

Der er ikke hjemmel i serviceloven til at aflåse den enkelte anbragtes bolig for natten af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Ved en særligt sikret afdeling forstås, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, en afdeling, der hele eller næsten hele døgnet har yderdøre og vinduer konstant aflåst.

3.4.2. Ministeriets overvejelser

På baggrund af erfaringerne med de eksisterende indgrebsmuligheder efter kapitel 24 a er det ministeriets vurdering, at for boformen Kofoedsminde, som er den eneste boform i Danmark med særligt sikrede afdelinger for voksne, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelsen om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, kan der i særlige tilfælde være behov for at kunne aflåse den enkelte anbragtes bolig for natten af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der kan på lignende vis være behov for at kunne aflåse en eller flere af de særligt sikrede afdelinger for natten. Det kunne for eksempel være med henblik på at sikre en hensigtsmæssig døgnrytme for de pågældende, når dette forgæves har været forsøgt med pædagogiske tiltag, eller for at nedbringe ulovlig aktivitet blandt de anbragte som f.eks. udveksling af ulovlige genstande.

3.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der skabes hjemmel til, at en person, der er anbragt på en særligt sikret afdeling, kan låses inde i sin bolig i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00 af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Gennemførelse af indgrebet forudsætter, at betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, alle er opfyldt, herunder at indgrebet skal være forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for den anbragte.

Det foreslås endvidere, at der skabes hjemmel til, at en eller flere særligt sikrede afdelinger inden for det samlede særligt sikrede afsnit af boformen kan aflåses i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00 af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Gennemførelse af indgrebet forudsætter, at betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, alle er opfyldt, herunder at indgrebet skal være forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for den anbragte.

Udgangspunktet for den foreslåede bestemmelse er reglen i servicelovens § 137 f, stk. 5, om, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan nås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget. For eksempel kan problemerne i nogle tilfælde forebygges via beboersammensætningen på den enkelte afdeling.

3.5. Indførelse af mulighed for brug af isolationsrum i forbindelse med særligt sikrede afdelinger

3.5.1. Gældende ret

Servicelovens § 127, stk. 1, fastslår, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og

forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens andre muligheder forgæves har været anvendt. Bestemmelsen omfatter personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens §§ 125-129. Bestemmelsen omfatter både personer, der er anbragt på en boform, jf. servicelovens § 108, på baggrund af en strafferetlig afgørelse, afsagt ved dom eller kendelse, og personer, hvor dette ikke er tilfældet.

Bestemmelsen indeholder imidlertid ikke hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om anbringelse af personer i særligt afsondret isolationsrum.

3.5.2. Ministeriets overvejelser

Personer, der anbringes på særligt sikrede afdelinger på baggrund af en straffesag, kan nogle gange være stærkt fysisk udadreagerende og voldsomme, og der kan opstå situationer, hvor de er til fare for sig selv og andre, herunder andre medbeboere og personalet.

Den gældende bestemmelse i servicelovens § 127, stk. 1, om tilbageførelse til boligen vurderes derfor at være utilstrækkelig, når det handler om at varetage den anbragtes, andre medbeboeres og personalets sikkerhed. Bestemmelsen indeholder ikke hjemmel til at isolere personen, indtil faren er ophørt. Der er således ikke hjemmel i serviceloven til at føre en voksen tilbage til et lokale med låst dør, og fysiske indgreb i form af tilbageholdelse i boligen skal kombineres med tryghedsskabende initiativer m.v. og forudsætter, at der er personale til stede, som kan yde denne hjælp.

§ 14, stk. 1, i lov om voksenansvar, der træder i kraft den 1. januar 2017, fastslår, at lederen af en sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, eller dennes stedfortræder kan beslutte at anbringe et barn eller en ung i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre. Det er ministeriets vurdering, at der er behov for indførelse af en tilsvarende hjemmel for så vidt angår særligt sikrede afdelinger i forbindelse med en boform, jf. servicelovens § 108.

3.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der skabes hjemmel til, at der for anbragte på særligt sikrede afdelinger i en boform, jf. servicelovens § 108, kan træffes afgørelse om anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at den anbragte skader sig selv eller andre.

Forslaget skaber mulighed for isolation i op til fire timer, men isolationen skal bringes til ophør straks, når betingelserne for at gennemføre indgrebet ikke længere er til stede. Der kan således være tilfælde, hvor den anbragte person ret hurtigt, for eksempel efter en halv time, falder til ro, og der ikke længere er grundlag for at gennemføre indgrebet.

Gennemførelse af indgrebet forudsætter, at betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, alle er opfyldt. Det er således en forudsætning for anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, at indgrebet er forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for de anbragte, og at de anbragte ikke er selvmordstruede. Derudover er det en forudsætning, at de anbragte har tilkaldemuligheder fra det særligt afsondrede isolationsrum, som de pågældende er i stand til at betjene, og at personalet via disse kan tilkaldes, samt at de anbragte har adgang til toilet og vand, og at der iværksættes jævnlig overvågning i det tidsrum, hvor de pågældende er låst inde.

Udgangspunktet for den foreslåede bestemmelse er reglen i servicelovens § 137 f, stk. 5, om, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan nås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

3.6. Ændring af tidspunktet for registrering af indgreb mv.

3.6.1. Gældende ret

Servicelovens § 137 m slår fast, at ethvert indgreb efter §§ 137 g -137 j, der har været iværksat, skal registreres og indberettes af lederen af anbringelsesstedet eller dennes stedfortræder. Bestemmelsen svarer til de regler, der gælder for registrering af magtanvendelse over for børn og unge, jf. § 123 i serviceloven, og §§ 42-43 i bekendtgørelse nr. 186 af 20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet samt de nye regler der videreføres i kraft af vedtagelsen af lov nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge. Dog er der i § 137 m et krav om, at registreringen og indberetningen til den pågældendes handlekommune skal foretages straks, mens registrering på børneområdet skal ske inden for 24 timer, hvorefter indberetningen skal sendes videre til pågældende handlekommune.

3.6.2. Ministeriets overvejelser

Henset til at der på børneområdet skal ske registrering inden for 24 timer af alle indgreb, bør dette også gælde indgreb foretaget efter kapitel 24 a. I så fald sikres det, at der fortsat sker en hurtig registrering og indberetning til de relevante myndigheder mv., men at anbringelsesstedets leder eller dennes stedfortræder får et kort tidsrum til at overveje hændelsen og til at foretage selve registreringen. Dette vurderes også at være en fordel i forhold til den anbragte, som indgrebet er eller har været rettet mod, og som i den forbindelse har ret til at ledsage indberetningen med sin egen redegørelse.

3.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der sker en ensretning af reglerne om tidfristen for registrering af iværksatte indgreb på børne- og voksenområdet, så dette fremover skal ske inden for 24 timer, og at indberetningen til den ansvarlige handlekommune efter §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område herefter skal ske uden ugrundet ophold. De øvrige regler om registrering og indberetningen i bestemmelsen forbliver uændrede, jf. dog nr. 13.

3.7. Præcisering af bemyndigelsesbestemmelser mv., som følge af vedtagelse af lov nr. 647 af 8. juni 2016 om ændring af lov om social service

3.7.1. Gældende ret

Lov nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge træder i kraft 1. januar 2017. Lov nr. 647 af 8. juni 2016 om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge m.v.) trådte delvis i kraft 1. juli 2016 i forhold til bestemmelserne om ændringerne i lov om socialtilsyn, adgangen for regionerne til at etablere delvis lukkede afdelinger på sikrede døgninstitutioner, fastsættelse af regler om kost og logi samt bemyndigelse til at fastsætte regler om beregning og regulering af tabt arbejdsfortjeneste, mens den del af lovforslaget, der vedrører konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge, træder i kraft 1. januar 2017.

Lovene regulerer adgangen til at anvende magt og foretage andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for anbragte børn og unge og består dels af en videreførelse og præcisering af allerede eksisterende regler, dels en udvidelse af adgangen til at anvende magt.

3.7.2. Ministeriets overvejelser

Efter vedtagelsen af loven har det vist sig, at der er behov for at foretage konsekvensændringer i form af præciseringer af enkelte bemyndigelsesbestemmelser, aldersangivelser mv. samt enkelte rettelser af fejl, der er konstateret efter lovenes vedtagelse.

3.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det, i lighed med hvad der gælder i magtanvendelsesbekendtgørelsen i dag, videreføres i serviceloven, at børn og unge, der er fyldt 12 år, kan anbringes på sikrede døgninstitutioner efter § 63 b, stk. 1, at lederen eller dennes stedfortræder kan træffe midlertidig beslutning om at overføre et barn eller en ung, der er fyldt 12 år, fra en åben døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 6, til en tilknyttet sikret døgninstitution, uanset hvilket anbringelsesgrundlag, der ligger til grund for anbringelsen uden for hjemmet, og at det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en sikret døgninstitution.

Derudover tydeliggøres det, at social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om dispensation fra aldersgrænsen i stk. 1, forholdene på samt anvendelse af sikrede døgninstitutioner, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse, at det kun er børn og unge, der er fyldt 15 år, der kan anbringes på en særligt sikret afdeling, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en særligt sikret afdeling, og at social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om forholdene på samt anvendelse af særligt sikrede afdelinger, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse samt om orientering af forældremyndighedens indehaver.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Med forslaget får kommunerne supplerende indgrebsmuligheder i forhold til at sikre fuldbyrdelsen af de strafferetlige foranstaltninger, som kommunerne udmønter på det sociale område over for personer, der er frihedsberøvet og anbragt i boformer efter serviceloven. Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget indeholder ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den xx. xx 2016 til den xx. xx 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer: 3F - Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, Civilstyrelsen, Dansk Handicapforbund, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykologforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, FOA, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, HK/kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landforeningen KRIM, Landsforeningen LEV, Lægeforeningen, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Procesbevillingsnævnet, Retslægerådet, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Socialt Udsatte, samtlige byretter, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Statsforvaltningen, Vestre Landsret og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

I forhold til servicelovens §§ 63 a – 63 c som affattet i lov nr. 647 af 8. juni 2016, jf. § 1, nr. 5 er der alene tale om en ændring i § 63 b stk. 1 og § 63 c, stk. 1, tilføjelse i § 63 b af et nyt stk. 3 og 4 og nyaffatning af stk. 3, der bliver stk. 5, samt tilføjelse i § 63 c af et nyt stk. 4 og nyaffatning af stk. 4, der bliver stk. 5. Af lovtekniske grunde er §§ 63 a - § 63 c dog nyaffattet i sin helhed i dette lovforslag § 1, nr. 1 og bemærkningerne hertil med indarbejdelse af ovennævnte ændringer og tilføjelser gengivet på ny nedenfor, samtidig med, at § 1, nr. 5 i lov nr. 647 af 8. juni 2016 ophæves.

Efter gældende ret er det kommunalbestyrelsen, som træffer afgørelse om valg af konkret anbringelsessted, når der er truffet afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 eller § 58, jf. § 52, stk. 3, nr. 7. Dog er det efter servicelovens § 123 b, stk. 3, børn og unge-udvalget, der træffer afgørelse om at anbringe et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling eller en delvis lukket institution. Det foreslås med lovforslagets §§ 63 b-63 c, at denne kompetence overføres til børn og unge-udvalget. Det foreslås således, at børn og unge-udvalget fremover skal træffe afgørelse om anvendelse af delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, delvis lukkede døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger, når anbringelsen sker af sociale årsager.

Børn og unge-udvalgets stillingtagen sker på baggrund af en indstilling fra kommunalbestyrelsen, og anvendelsen af de enkelte institutionstyper kan alene træffes, når betingelserne for anvendelse af den enkelte institutionstype er opfyldt i det konkrete tilfælde.

Børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse på en delvis lukket afdeling eller institution, en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling kan træffes på samme møde, som børn og unge-udvalget træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke. Afgørelse om anbringelse uden for hjemmet skal dog træffes først og efter en selvstændig indstilling fra kommunen efter reglerne i servicelovens §§ 58 og 59.

Til § 63 a

Efter lovforslagets § 63 a, stk. 1, træffer børn og unge-udvalget afgørelse om anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1 og § 58. Bestemmelsen viderefører den gældende § 123 b i serviceloven og § 7, stk. 2, i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Der er ikke hermed tiltænkt ændringer i gældende ret.

§ 63 a, stk. 2, angiver, at delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge mellem 12 og 17 år efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, alene må anvendes, når der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af kriminel adfærd, misbrugsproblemer eller andre adfærds- eller tilpasningsproblemer. Det skal endvidere være afgørende for den socialpædagogiske behandling, at yderdøre og vinduer kan aflåses i perioder, eller at der er mulighed for at fastholde barnet eller den unge fysisk.

Institutionstypen kan således kun anvendes for børn og unge fra 12 år og til og med 17 år og er målrettet børn og unge med negativ og udadreagerende adfærd, misbrugsproblemer eller kriminel

adfærd med behov for et længerevarende behandlingsforløb. Kriterierne for anvendelse af delvis lukkede døgninstitutioner er således knyttet til barnet eller den unge og ikke til forhold i hjemmet eller hos forældrene.

Formålet med denne institutionstype er at standse udviklingen af et uheldigt adfærdsmønster hos et barn eller en ung ved at få barnet eller den unge gennem et længerevarende behandlingsforløb. Det afgørende for anvendelse af denne type institution er således, at det vurderes, at det er påkrævet for at kunne yde den nødvendige socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge kan fastholdes eller tilbageholdes eller fastholdes fysisk i de perioder, hvor der er behov for det. Det kan f.eks. være, hvis barnet eller den unge har givet udtryk for at ville rømme fra institutionen, eller hvis barnets eller den unges adfærd i øvrigt tilsiger et behov for fastholdelse eller tilbageholdelse, og en socialpædagogisk indsats og dialog ikke vurderes at være tilstrækkeligt til at overbevise barnet eller den unge om at opgive sit forehavende. Det er ikke en forudsætning for anvendelse af institutionstypen, at den anbringende kommune tidligere har forsøgt anbringelse af barnet eller den unge på en åben institution, eller at barnet eller den unge tidligere er rømmet eller har begået kriminalitet.

De øgede muligheder for magtanvendelse, der eksisterer på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling, begrænses til de perioder, hvor barnet eller den unge har behov for en intensiv indsats for at kunne fastholdes i den socialpædagogiske behandling.

Bestemmelsens stk. 2 angiver desuden, at yderdøre og vinduer kan aflåses i perioder, og at børn og unge kan fastholdes fysisk på delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner. I praksis vil muligheden for tilbageholdelse af det enkelte barn eller den enkelte unge i form af periodevis aflåsning af yderdøre og vinduer kunne ske ved, at der på institutionen er en afdeling, hvor det er muligt at aflåse yderdøre og vinduer.

Ved fysisk fastholdelse forstås, at der fysisk tages fast i barnet eller den unge i en kortere periode eller at den pågældende mandsopdækkes. Der er således adgang til at anvende mere magt end ved fysisk magtanvendelse efter § 9 i forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge. Den fysiske magtanvendelse må dog ikke erstatte omsorg og socialpædagogisk behandling, og den må alene anvendes, når det har afgørende betydning f.eks. for at forhindre barnet eller den unge i at rømme, begå kriminalitet, indtage euforiserende stoffer eller deltage i banderelaterede aktiviteter. Når barnet eller den unge fastholdes, skal indgrebet være proportionalt med det, der skal opnås med indgrebet.

§ 63 a, stk. 3, angiver, at kommunalbestyrelsen som hidtil træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår for tilbageholdelse og fastholdelse, jf. §§ 12 og 13 i lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge under den konkrete anbringelse på en delvis lukket døgninstitution eller en delvis lukket afdeling på en døgninstitution. Kommunalbestyrelsens afgørelse sætter rammerne for anvendelse af magt under anbringelsen, herunder om omfanget af tilbageholdelse i form af aflåsning af yderdøre og vinduer, og/eller i hvilke situationer barnet eller den unge kan fastholdes fysisk samt eventuelt øvrige vilkår.

Efter §§ 12 og 13 i lov om voksenansvar vil der f.eks. kunne træffes afgørelse om, at tilbageholdelse kun kan ske, når der er risiko for rømning, barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning, og det er afgørende for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra institutionen.

Der vil også kunne træffes afgørelse om, at barnet eller den unge kan fastholdes fysisk, fordi barnet eller den unge tidligere har rømmet fra et åbent anbringelsessted og må formodes at ville rømme igen, fordi barnet eller den unge tidligere har begået kriminalitet, og det må formodes, at barnet eller den unge vil begå kriminalitet på ny ved udgang fra anbringelsesstedet, fordi barnet eller den unge tidligere har indtaget euforiserende stoffer ved udgang fra anbringelsesstedet, eller fordi barnet eller den unge tidligere har skadet sig selv, og det må formodes, at pågældende vil skade sig selv alvorligt.

Kommunalbestyrelsen kan som led i afgørelsen fastsætte, at tilbageholdelse højst kan udgøre 5 sammenhængende dage og maksimum 30 dage i alt på et år. Ved fastsættelse af adgang til tilbageholdelse i flere perioder af højst 5 sammenhængende dage må perioderne ikke ligge i umiddelbar forlængelse af hinanden.

Den enkelte døgninstitution eller afdeling kan på baggrund af kommunalbestyrelsens afgørelse tilbageholde eller fysisk fastholde barnet eller den unge inden for de fastsatte rammer. Det er således op til institutionens leder eller dennes stedfortræder at vurdere, hvornår det konkret er nødvendigt at anvende tilbageholdelse og/eller fysisk fastholdelse. Tilbageholdelse kan f.eks. anvendes, når der er begrundet formodning om, at barnet eller den unge vil rømme. Institutionens leder eller dennes stedfortræder kan f.eks. bestemme, at tilbageholdelsen skal begrænses til bestemte tidspunkter på døgnet. Børn og unge, der tilbageholdes ud over 24 timer bør have adgang til at opholde sig i frisk luft mindst 1 time dagligt.

Lovforslagets § 63 a, stk. 4, giver som hidtil hjemmel til, at social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af og forholdene under en anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner. Hjemlen vil blive anvendt til at fastsætte regler om, i hvilke situationer de anbragte børn og unge kan tilbageholdes eller fysisk fastholdes, hvornår der kan gives udgangsforbud samt begrænset adgang til frisk luft, og hvornår der skal foretages indberetning.

Til § 63 b

Efter lovforslagets § 63 b, stk. 1, træffer børn og unge-udvalget afgørelse om at anbringe børn og unge mellem 12 og 17 år på en sikret døgninstitution, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1 og § 58. Med henblik på at sikre barnets eller den unges retssikkerhed flyttes kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse i sikrede institutioner herved fra kommunalbestyrelsen til børn og unge-udvalget. Det præciseres, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at anbringe børn og unge mellem 12 og 17 år på sikrede døgninstitutioner med undtagelse af dispensationsbestemmelsen i stk. 4, jf. nedenfor. Tilføjelsen er en videreførelse af den eksisterende aldersgrænse, der er fastsat i § 30, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 186 af 20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

I § 63 b, stk. 2, videreføres med visse sproglige ændringer gældende ret, som følger af § 30, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Af bestemmelsen følger, at børn og unge kan anbringes på sikrede døgninstitutioner som følge af sociale årsager eller via retssystemet som led i varetægtssurrogat, afsoning af dom eller en ungdomssanktion. Herudover kan børn og unge under 15 år uden lovligt ophold i Danmark anbringes på en sikret afdeling eller døgninstitution.

Det er børn og unge-udvalget, der træffer afgørelse om anbringelse af børn og unge på sikrede døgninstitutioner af sociale årsager når betingelserne, jf. § 66 b, stk. 2, nr. 1-3, er opfyldt. Efter

disse betingelser kan anbringelse på sikrede døgninstitutioner sociale årsager således ske, når det er absolut påkrævet for at afværge, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre, og faren ikke på forsvarlig måde kan afværges ved andre mere lempelige forholdsregler, når det i en indledende iagttagelsesperiode er absolut påkrævet for at tilvejebringe et grundlag for den videre socialpædagogiske behandling, eller når det på baggrund af den indledende iagttagelsesperiode er slået fast at det er absolut påkrævet, at iværksætte et længerevarende behandlingsforløb på en sikret afdeling eller døgninstitution.

Anbringelse af børn og unge på sikrede institutioner kan desuden, jf. § 63 b, stk. 2, nr. 4-6, ske i stedet for varetægtsfængsling, jf. § 765 i retsplejeloven, som led i afsoning jf. § 78, stk. 2, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v., når betingelserne i forslaget § 63 b, stk. 2, nr. 1, 2 eller 3, samtidig er opfyldt, eller når opholdet er et led i en idømt foranstaltning, jf. § 74 a i straffeloven. Endelig kan børn og unge, jf. § 63 b, stk. 2, nr. 7, anbringes i sikrede institutioner, når der er tale om udlændinge under 15 år uden lovligt ophold i Danmark, jf. §§ 36-37 i udlændingeloven.

Et barn eller en ung kan anbringes på en sikret institution af sociale årsager, jf. bestemmelsens stk. 2, nr. 1-3, når det er absolut påkrævet. Kriteriet indebærer, at andre lempeligere foranstaltninger ikke nødvendigvis skal have været prøvet, hvis de på forhånd vurderes at være utilstrækkelige. Anvendelse af en sikret døgninstitution kan således eksempelvis være relevant i forbindelse med meget udadreagerende børn og unge, som kan være vanskelige at rumme på åbne anbringelsessteder.

Ophold i en sikret døgninstitution skal være påbegyndt før det fyldte 18. år. Ophold i en sikret døgninstitution som led i ungdomssanktionen, jf. bestemmelsens stk. 2, nr. 6, kan dog påbegyndes efter det fyldte 18. år, hvis kriminaliteten er begået inden det fyldte 18. år.

Med § 63 b, stk. 3, tilføjes det, at lederen af en åben døgninstitution eller dennes stedfortræder kan træffe midlertidig beslutning om overførsel af et barn eller en ung, som er anbragt på en åben døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 6, til en sikret døgninstitution, der er knyttet til den åbne døgninstitution. Dette gælder uanset hvilket anbringelsesgrundlag, der lægger til grund for anbringelsen uden for hjemmet. Overførslen kan iværksættes uden ugrundet ophold. Beslutningen herom skal straks forelægges børn og unge-udvalget i opholdskommunen til afgørelse, jf. § 74, stk. 1, nr. 7. Tilføjjelsen er med visse sproglige, redaktionelle samt en enkelt indholdsmæssig ændring en videreførelse af gældende ret, der følger af § 30, stk. 7, i bekendtgørelse nr. 186 af 20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Med § 63 c, stk. 4, tilføjes det, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en sikret døgninstitution. Tilføjjelsen sker for at tydeliggøre, at det fortsat er kommunalbestyrelsen, der fastsætter de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse, uanset at afgørelsen om selve anbringelsen er overført til børn og unge-udvalget.

Med § 63 b, stk. 5, præciseres omfanget af bemyndigelsesbestemmelsen, således at det foreslås, at social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om dispensation fra aldersgrænsen i stk. 1, forholdene på samt anvendelsen af sikrede døgninstitutioner, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse.

Hjemlen vil blandt andet blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om dispensation fra aldersgrænsen angivet i den foreslåede § 63 b, stk. 1, så børn og unge-udvalget i særlige tilfælde kan dispensere fra den fastsatte aldersgrænse på 12-17 år, hvis der er særlige grunde, der taler herfor, herunder hvis et barn under 12 år i øvrigt opfylder betingelserne for anbringelse i bestemmelsens stk. 1.

Desuden vil der blive fastsat regler om ophold uden for en sikret døgninstitution og adgang til frisk luft samt screening af børn og unge på sikrede døgninstitutioner.

Derudover vil der blive fastsat regler om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse, herunder varigheden af opholdet samt valg af konkret anbringelsessted.

Hjemlen vil endvidere blive anvendt til at fastsætte regler om ophold i sikret døgninstitution, der træder i stedet for varetægtsfængsling, sker som led i en afsoning, er et led i en idømt foranstaltning efter straffeloven eller for børn og unge under 15 år uden lovligt ophold i Danmark.

Til § 63 c

Med lovforslagets § 63 c, stk. 1, fastsættes, at børn og unge-udvalget træffer afgørelse om at anbringe børn og unge, der er fyldt 15 år, på særligt sikrede afdelinger, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1 og § 58. Det præciseres at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at anbringe børn og unge, der er fyldt 15 år, på særligt sikrede afdelinger. Der vil ikke kunne dispenseres fra aldersgrænsen. Tilføjelsen er en videreførelse af den eksisterende aldersgrænse i § 41, stk. 1, i bekendtgørelsen nr. 186 af 20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Med § 63 c, stk. 2, videreføres med visse sproglige ændringer gældende ret, som følger af § 40 i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Af bestemmelsen følger, at en særlig sikret afdeling efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, alene kan anvendes, når, der foreligger et grundlag for anbringelse i en sikret afdeling eller døgninstitution efter forslaget § 63 b, stk. 2, når anbringelse i en sikret døgninstitution ikke er eller vil være tilstrækkelig, på grund af forudgående særlig voldelig eller psykisk afvigende adfærd, som har gjort ophold eller fortsat ophold i en sikret døgninstitution uforsvarligt, og der i forhold til unge med psykisk afvigende adfærd, foreligger en skriftlig, lægefaglig vurdering af, at den unge udviser aktuelle symptomer på en diagnose.

En særligt sikret afdeling adskiller sig fra almindelige sikrede døgninstitutioner ved, at der er flere pædagogisk ansatte om hvert barn eller ung, hvilket betyder, at afdelingen kan modtage børn eller unge, der har mere massive problemer end de børn og unge, der placeres på almindelige sikrede døgninstitutioner.

Med § 63 c, stk. 3, videreføres med visse sproglige ændringer gældende ret, som følger af § 41, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Det følger af bestemmelsen, at lederen af en sikret døgninstitution eller dennes stedfortræder, uafhængigt af at der på den sikrede døgninstitution er en særligt sikret afdeling, kan træffe midlertidig beslutning om overførsel til en særligt sikret afdeling. Beslutningen herom skal straks forelægge børn og unge-udvalget i opholdskommunen til afgørelse, jf. § 74, stk. 1, nr. 7, i serviceloven.

Med § 63 c, stk. 4, tilføjes det, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse på en særligt sikret afdeling. Tilføjjelsen sker for at tydeliggøre, at det fortsat er kommunalbestyrelsen, der fastsætter de nærmere rammer og vilkår under den konkrete anbringelse, uanset at kompetencen til at træffe afgørelse om selve anbringelsen er overført til børn og unge-udvalget.

§ 63 c, stk. 5, præciseres omfanget af bemyndigelsesbestemmelsen, således at det foreslås, at social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om forholdene på samt anvendelse af særligt sikrede afdelinger, herunder om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse samt om orientering af forældremyndighedens indehaver. Hjemlen vil blandt andet blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om ophold uden for særligt sikrede afdelinger, adgang til frisk luft samt screening af børn og unge på særligt sikrede afdelinger. Derudover vil der blive fastsat regler om kommunalbestyrelsens adgang til at fastsætte de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse, herunder varigheden af opholdet samt valg af konkret anbringelsessted. Endelig vil der blive fastsat regler om orientering af forældremyndighedens indehaver.

Børn og unge-udvalgets afgørelser om anvendelse af de enkelte institutionstyper i lovforslagets forslag til §§ 63 a-63 c, kan indbringes for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 168. Klage til Ankestyrelsen skal ske inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, jf. § 67, stk. 1, i retssikkerhedsloven. Barnet eller den unge over 12 år samt forældremyndighedsindehaveren har ret til advokatbistand under såvel udvalgs- som klagebehandlingen, jf. § 72 i serviceloven.

Bestemmelserne ændrer ikke, at det, når der er truffet afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, og afgørelse om anvendelse af en særlig institutionstype, jf. lovforslagets forslag til §§ 63 a-63 c, er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om valg af det konkrete anbringelsessted på baggrund af barnets eller den unges handleplan efter reglerne i servicelovens § 68 b.

Til nr. 2

Til § 137 e, stk. 1, nr. 1

Det fremgår af § 137 e, stk. 1, i lov om social service, at der efter reglerne i lovens kap. 24 a kan træffes afgørelse om indgreb, jf. § 137 g-§137 j, over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform, jf. § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse.

Lovens kap. 24 a omfatter dels personer, der er anbragt i henhold til en dom, jf. straffelovens § 68, § 69 og § 73, dels varetægtsarrestanter, der er anbragt, jf. retsplejelovens § 765 i en boform, jf. servicelovens § 108.

Målgruppen er personer med domstype 1 til og med 4, der er beskrevet under punkt 7.5 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2007, og som er nærmere omtalt under de almindelige bemærkninger under punkt 2. Personer med domstype 5 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2007, dvs. med dom til tilsyn af kommunen, således at den domfældte efterkommer tilsynsmyndighedernes bestemmelse om ophold og arbejde, er ikke omfattet af servicelovens kap. 24 a.

Psykisk afvigende kriminelle, der i henhold til en strafferetlig afgørelse har en foranstaltning, der udmøntes af det psykiatriske sundhedssystem under regionerne og af Kriminalforsorgen, er ikke omfattet af lovens kap. 24 a.

Det foreslås, at § 137 e, stk. 1, ændres til § 137 e, stk. 1, nr. 1. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den gældende § 137 e, stk. 1. De redaktionelle ændringer tager højde for de foreslåede bestemmelser om at indføre særlige indgrebsmuligheder vedrørende særligt sikrede afdelinger i en boform, jf. servicelovens § 108, og for besøgende til anbragte på særligt sikrede afdelinger.

Til § 137 e, stk. 1, nr. 2

Efter § 137 e, stk. 1, kan der træffes afgørelse om indgreb over for personer med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform, jf. § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse.

Med den foreslåede bestemmelse kan kommunalbestyrelsen uden retskendelse træffe afgørelse om indgreb efter forslaget § 137 j, stk. 1, nr. 2 og 3, over for personer, der er anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. servicelovens § 108. Bestemmelsen omfatter dels personer, der er anbragt i henhold til en dom, jf. straffelovens § 68, § 69 og § 73, dels varetægtsarrestanter, der er anbragt, jf. retsplejelovens § 765.

Målgruppen omfatter personer med domstype 1-4 i Rigsadvokatmeddelelsen, som er omtalt i de almindelige bemærkninger under afsnit 2 om Sammenhæng til det strafferetlige system.

Til § 137 e, stk. 1, nr. 3

Med den foreslåede bestemmelse kan kommunalbestyrelsen uden retskendelse træffe afgørelse om indgreb efter forslaget § 137 h, stk. 5 og 6, over for besøgende til personer, der er anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. servicelovens § 108.

Til nr. 3

Efter ikrafttrædelsen af lov nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge gælder servicelovens kap. 24 a kun for voksne, hvorfor henvisningen til § 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, som kun vedrører børn og unge under 18 år, ændres.

Det foreslås, at der i stedet indsættes en henvisning til § 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, da der er tilfælde, hvor personer anbringes i en boform uden for deres opholdskommune.

Til nr. 4

Den foreslåede overskrift er en redaktionel ændring af den gældende overskrift *Undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele* til servicelovens § 137 h. Den foreslåede overskrift tager højde for forslaget om supplerende undersøgelsesmuligheder i den foreslåede ny affattelse af § 137 h.

Til nr. 5

Til § 137 h, stk. 1

Efter § 137 h, stk. 1, kan der uden retskendelse træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, når dette skønnes nødvendigt af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn,

herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der skal altid deltage mindst to ansatte ved undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele.

Forslaget giver mulighed for, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, samt af hvilke effekter den anbragte har på sin person. Det er en betingelse for at gennemføre indgrebet, at det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse svarer for så vidt angår undersøgelse af opholdsrum og ejendele til den gældende bestemmelse i servicelovens § 137 h. Bestemmelsen foreslås videreført og suppleret af mulighed for, at der kan træffes afgørelse om undersøgelse af, hvilke effekter den anbragte har på sin person.

Den foreslåede bestemmelse omfatter personer, der er anbragt i boformer, jf. servicelovens § 108, i henhold til en strafferetlig afgørelse, herunder på særligt sikrede afdelinger.

Forslaget skaber mulighed for, at personalet undersøger den anbragtes opholdsrum, tøj og tasker for f.eks. våben, tændstikker, lightere og andre genstande, hvis der er truffet afgørelse efter servicelovens § 137 f.

For personer, som har dom til overvåget adgang til telefon og internet, skaber bestemmelsen f.eks. mulighed for, at personalet kan undersøge, om den anbragte opbevarer en mobiltelefon eller et simkort, så det kan sikres, at den strafferetlige afgørelse udmøntes efter sit formål.

Forslaget skaber endvidere mulighed for undersøgelse af overflader på den anbragte persons krop for effekter. Personalet kan for eksempel undersøge, om en person har en lommekniv i strømperne eller et usb-stik, der indeholder børnepornografi, sat fast med hæfteplaster på sin person.

Undersøgelsen af, hvilke effekter en anbragt har i sin besiddelse på sin person kan have karakter af legemsbesigtigelse, der ikke kræver egentlig afklædning, men f.eks. opknapping af en skjorte eller opsmøgning af et ærme for at se efter skjulte effekter.

Derudover kan der også foretages en nærmere undersøgelse af den anbragte, der kræver afklædning, hvor beføling af legemet er et led i selve undersøgelsen. Forslaget skaber ikke mulighed for, at personalet kan undersøge den anbragte persons kropsåbninger.

Undersøgelse må ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb (proportionalitetsprincippet). Undersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader (skånsomhedsprincippet).

Der skal altid deltage mindst to ansatte ved undersøgelser omfattet af den foreslåede bestemmelse. En undersøgelse af, hvilke effekter den anbragte har på sin person, skal gennemføres af to personer af samme køn som den anbragte, hvis den indebærer afklædning.

Hvis indgrebsmuligheden ikke er tilstrækkelig, f.eks. hvis den anbragte sætter sig til modværge, kan ledelse og personale overveje at rette henvendelse til politiet. I det enkelte tilfælde vil den nærmere håndtering da være op til politiet.

Som udgangspunkt skal den anbragte deltage i en undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele, fordi det i almindelighed vil være mere skånsomt for den pågældende end at blive underrettet efterfølgende om, at den pågældendes opholdsrum og ejendele er blevet undersøgt. Der kan dog være situationer, hvor der er begrundet risiko for, at den anbragte vil blive fysisk udadreagerende, truende eller voldelig over for personalet i forbindelse med gennemførelse af indgrebet. I sådanne tilfælde kan indgrebet gennemføres, uden at den anbragte er til stede.

Hvis personalet i forbindelse med undersøgelsen, jf. den foreslåede § 137 h, stk. 1, finder effekter, der findes behov for at inddrage af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, kan der træffes afgørelse herom, jf. servicelovens § 137 i.

Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget. Der kan således alene foretages indgreb, når en socialpædagogisk indsats er utilstrækkelig til at varetage ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder forebygge eller forhindre kriminalitet. Dette indebærer, at personalet som udgangspunkt skal have forsøgt at overtale den anbragte til at fortælle, om den pågældende opbevarer genstande omfattet af bestemmelsen, så den pågældende får mulighed for at udlevere dem frivilligt.

Til § 137 h, stk. 2 og 3

Efter de gældende regler er det ikke muligt uden retskendelse at træffe afgørelse om åbning og kontrol af post til den anbragte.

Som et stk. 2 i servicelovens § 137 h foreslås det derfor, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om åbning og kontrol af post til den anbragte. Det er en betingelse for at gennemføre indgrebet, at det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Forslaget skaber mulighed for, at personalet åbner og kontrollerer post til den anbragte, hvis der er truffet afgørelse efter servicelovens § 137 f.

Indgrebet skal gennemføres i den anbragtes påsyn. Hvis den anbragte bliver voldelig i forbindelse med indgrebet, kan ledelse og personale overveje at rette henvendelse til politiet. I det enkelte tilfælde vil den nærmere håndtering da være op til politiet.

Indgrebet kan dog også gennemføres uden den anbragtes påsyn, hvis det er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det kan for eksempel være i situationer, hvor der er nærliggende risiko for, at den anbragte vil være voldelig over for personalet i forbindelse med gennemførelse af indgrebet, eller fordi der er grund til at antage, at posten indeholder farlige genstande, hvor det kan udgøre en sikkerhedsrisiko at åbne posten i den anbragtes påsyn. Den anbragte skal orienteres straks efter, at post til den pågældende er åbnet og kontrolleret, hvis den pågældende ikke har overværet indgrebet.

Hvis personalet i forbindelse med undersøgelsen, jf. den foreslåede § 137 h, stk. 2, finder effekter, der findes behov for at inddrage af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, kan der træffes afgørelse herom, jf. servicelovens § 137 i.

Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer, f.eks. at den anbragte overtales til at åbne posten i personalets påsyn og give mulighed for, at personalet kontrollerer den. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

Det foreslås, at post, der i forbindelse med indgrebet ikke bør udleveres til den anbragte, skal sendes tilbage til afsenderen, men kan tilbageholdes i en periode, så længe det er påkrævet af sikkerhedsmæssige hensyn. Sådanne sikkerhedsmæssige hensyn kan eventuelt være aktuelle i situationer, hvor en anbragt får tilsendt en lighter, og den pågældende i perioden op til indgrebet har sat ild til forskellige effekter under omstændigheder, hvor det kan udgøre en risiko for sikkerheden.

Til § 137 h, stk. 4

I de gældende regler er åbning og kontrol af den anbragtes post ikke reguleret.

Efter den foreslåede bestemmelse fastsættes det, at der ikke er hjemmel i serviceloven til at åbne og kontrollere den anbragtes brevveksling med de myndigheder m.v., som er positivt afgrænset i bestemmelsen, herunder den anbragtes beskikkede forsvarer.

Til § 137 h, stk. 5 og 6

Efter de gældende regler er det ikke muligt uden retskendelse at træffe afgørelse om undersøgelse af effekter, herunder tasker og pakker, som besøgende til anbragte bringer ind på en særligt sikret afdeling.

Som et stk. 5 i servicelovens § 137 h foreslås det derfor, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om undersøgelse af effekter, herunder tasker og pakker, som besøgende til anbragte bringer ind på en særligt sikret afdeling. Det er en betingelse for at gennemføre indgrebet, at det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Forslaget skaber mulighed for, at personalet undersøger effekter, som besøgende bringer med, når de er på besøg hos en anbragt på særligt sikrede afdelinger, hvis der er truffet afgørelse efter servicelovens § 137 f. Indgrebet kan gennemføres hvor som helst på boformen. I de fleste tilfælde skønnes det dog mest hensigtsmæssigt at tilrettelægge gennemførelsen af indgrebet, så det sker ved fremmødet. Den foreslåede bestemmelse skaber endvidere hjemmel til, at den besøgendes yderbeklædning kan undersøges.

Undersøgelsen kan bestå i visitation af det tøj, som den besøgende er iført ved fremmødet, og nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter. Denne form for visitation kan foretages ved at klappe og beføle uden på tøjet, hvorved det kan undersøges, om den besøgende har effekter gemt i tøjet, i lommerne eller på kroppen under tøjet. En sådan visitation skal i givet fald foretages af personale af samme køn som den besøgende.

Visitation af den besøgendes tøj også kan endvidere foretages ved, at den besøgende opfordres til at fremvise genstande, som den pågældende har i lommer mv. Der vil ligeledes kunne foretages en nærmere undersøgelse af den besøgendes medbragte effekter, herunder tøj, som den besøgende ikke er iført. Den nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning og medbragte effekter kan bestå i gennemsyn og undersøgelse af lommer, tasker mv., ligesom lommer og tasker mv. kan

tømmes med henblik på eftersyn af indholdet. Undersøgelsen kan også foretages ved anvendelse af metaldetektor.

Det er forudsat, at nærmere undersøgelse af den besøgendes yderbeklædning alene kan foretages, hvis der i det enkelte tilfælde er en begrundet mistanke om, at den besøgende vil foretage indsmugling. Det er endvidere forudsat, at boformerne ikke vil kunne gennemtvinge undersøgelserne uden den besøgendes medvirken, men at besøget vil kunne afvises, hvis den besøgende nægter at lade sig undersøge.

Hvis personalet finder genstande i forbindelse med indgrebet, som ikke bør bringes ind på en særligt sikret afdeling, kan genstandene tilbageholdes og opbevares i et aflåst rum eller skab i boformen under besøget. Effekterne skal udleveres til den besøgende, når den besøgende forlader den særligt sikrede afdeling.

Personalet kan overlade til politiet at afgøre, om genstande, som bringes ind af besøgende, besiddes i strid med lovgivningen, herunder lovgivningen om våben og euforiserende stoffer.

Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer. Det kan for eksempel være, at personalet overtaler den besøgende til at lade sine tasker blive i sin bil i forbindelse med besøget eller tilbyder den pågældende, at taskerne kan låses inde i et rum eller skab på boformen.

Til nr. 6

Til § 137 j, stk. 1, nr. 1

Det fremgår af § 137 j, stk. 1, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om, at en anbragt i en boform, jf. § 108, kan låses inde i sin bolig om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Bestemmelsen omfatter personer, der er anbragt i boformer, jf. servicelovens § 108, i henhold til en afgørelse truffet i forbindelse med en straffesag, herunder på den særligt sikrede afdeling på boformen Kofødsminde. Bestemmelsen omfatter dels personer, der er anbragt på baggrund af en kendelse truffet i forbindelse med en straffesag, dels personer, der anbragt i henhold til domstype 1-4, jf. punkt 7.5. i Rigsadvokatens meddelelse 5/2007.

Bestemmelsens anvendelsesområde er tilfælde, hvor der er risiko for, at den anbragte vil forlade boformen, jf. servicelovens 108, uden tilladelse.

Formålet med en anbringelse på en boform, jf. servicelovens § 108, i henhold en afgørelse truffet i forbindelse med en straffesag er at forebygge lovovertrædelser. Den anbragte er som led i den strafferetlige afgørelse frihedsberøvet og må kun forlade boformen med særlig tilladelse.

Bestemmelsen finder således også anvendelse på tilfælde, hvor der ikke er nærliggende risiko for, at den pågældende vil begå kriminalitet under undvigelsen.

Der er fastsat regler om tilladelse til udgang i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Bekendtgørelsen omfatter personer over

den kriminelle lavalder. Efter denne bekendtgørelse træffes afgørelse om udgang for personer over den kriminelle lavalder, der er anbragt i henhold til dom efter straffelovens § 68, § 69 og § 73.

Der er fastsat regler om særlige sikkerhedsforanstaltninger i boformer i § 16 i bekendtgørelse nr. 732 af 29. juni 2012 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven. Det er alene personer med domstype 1 og 2, der anbringes på en særligt sikret afdeling, jf. punkt 7.5. i Rigsadvokatens meddelelse 5/2007. En særligt sikret afdeling, jf. § 16 i bekendtgørelse nr. 732 af 29. juni 2012 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, er omfattet af den foreslåede § 137 j.

Ifølge § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer. Der kan således alene foretages indgreb, når den socialpædagogiske indsats ikke slår til.

Det foreslås, at § 137 j, stk. 1, ændres til § 137 j, stk. 1, nr. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende § 137 j, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse tager højde for, at der indføres supplerende indgrebsmuligheder i den foreslåede § 137 j, stk. 1, nr. 1, og nr. 2.

Til § 137 j, stk. 1, nr. 2

Efter de gældende regler er det ikke muligt uden retskendelse at træffe afgørelse om, at en anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. servicelovens § 108, kan låses inde i sin bolig om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Med bestemmelsen foreslås det derfor, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om, at en anbragt på en særligt sikret afdeling i en boform, jf. servicelovens § 108, kan låses inde i sin bolig om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Det kan for eksempel være i situationer, hvor personalet forgæves har forsøgt at overtale den anbragte person til at blive i sin bolig for natten med henblik på at skabe en hensigtsmæssig døgnrytme for den pågældende eller i boformen. Gennemførelse af indgrebet forudsætter, at betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, alle er opfyldt.

Forslaget skaber mulighed for, at personalet gennemfører indgrebet, hvis der er truffet afgørelse efter servicelovens § 137 f.

Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

Til § 137 j, stk. 1, nr. 3

Efter de gældende regler er det ikke muligt uden retskendelse at træffe afgørelse om, at en del af en særligt sikret afdeling, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, kan aflåses om natten i op til otte timer i perioden

mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Med bestemmelsen foreslås det derfor, at der uden retskendelse kan træffes afgørelse om, at en del af en særligt sikret afdeling, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven, kan aflåses om natten i op til otte timer i perioden mellem kl. 21.00 og 8.00, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Det kan for eksempel være i situationer, hvor personalet forgæves har forsøgt at overtale de anbragte personer til at blive i deres boliger for natten med henblik på at skabe en hensigtsmæssig døgnrytme for den pågældende eller i boformen. Gennemførelse af indgrebet forudsætter, at betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, alle er opfyldt.

En afgørelse om at aflåse en eller flere særligt sikrede afdelinger efter den foreslåede bestemmelse, forudsætter, at der er truffet afgørelse i forhold til den enkelte beboer, jf. servicelovens § 137 f.

Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer, herunder en pædagogisk indsats. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget. I nogle tilfælde kan der være beboere på en afdeling, som der er behov for at aflåse, som ikke truer ordenen eller sikkerheden. I forhold til disse beboere skal der tages de videst mulige hensyn ved udmøntning af afgørelsen, for eksempel et tilbud om en bolig på en anden særligt sikret afdeling.

Til § 137 j, stk. 2

Efter de gældende regler er der ikke hjemmel til, at der for anbragte på særligt sikrede afdelinger uden retskendelse kan træffes afgørelse om anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at den pågældende skader sig selv eller andre.

Med den foreslåede bestemmelse skabes hjemmel til, at der for anbragte på særligt sikrede afdelinger uden retskendelse kan træffes afgørelse om anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at den pågældende skader sig selv eller andre.

Det kan for eksempel være i situationer, hvor personalet forgæves har forsøgt at tale den anbragte til rette, men den pågældende er i affekt og fysisk udadreagerende. Ifølge servicelovens § 137 f, stk. 5, er det en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer. Denne bestemmelse videreføres således uændret med forslaget.

Aflåsning, jf. forslagets § 137 j, stk. 1, betragtes ikke som isolation.

Forslaget skaber mulighed for, at personalet gennemfører indgrebet, hvis der er truffet afgørelse efter servicelovens § 137 f.

Det er en forudsætning for anbringelse i et særligt afsondret isolationsrum, at indgrebet er forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for de anbragte, og at de anbragte ikke er selvmordstruede. Derudover er det en forudsætning, at de anbragte har tilkaldemuligheder fra det særligt afsondrede isolationsrum, som de pågældende er i stand til at betjene, og at personalet via

disse kan tilkaldes, samt at de anbragte har adgang til toilet og vand, og at der iværksættes jævnlig overvågning i det tidsrum, hvor de pågældende er låst inde.

Forslaget skaber mulighed for isolation i op til fire timer, men isolationen skal bringes til ophør straks, når betingelserne for at gennemføre indgrebet ikke længere er til stede. Der kan således være tilfælde, hvor den anbragte person ret hurtigt, for eksempel efter en halv time, falder til ro, og der ikke længere er grundlag for at gennemføre indgrebet.

Til § 137 j, stk. 3

Det fremgår af § 137 j, stk. 2, at afgørelse om indgreb efter § 137 j, stk. 1, forudsætter, at en række betingelser er opfyldt.

Med lovforslaget foreslås det, at § 137 j, stk. 2, bliver til § 137 j, stk. 3. Betingelserne i den foreslåede § 137 j, stk. 3, gælder tilsvarende for indgreb efter den foreslåede § 137 j, stk. 2.

Hvis samtlige betingelser, der er nævnt i § 137 j, stk. 3, ikke er opfyldt, kan indgreb efter § 137 j, stk. 1, eller stk. 2, ikke iværksættes.

Til nr. 7 og 8

Med den foreslåede hjemmel sikres det, at registrering af et iværksat indgreb fremover skal ske inden for 24 timer, og at indberetning til den ansvarlige handlekommune, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, herefter skal ske uden ugrundet ophold.

De øvrige krav til registrering og indberetning i bestemmelsen forbliver uændrede.

Til nr. 9

Efter ikrafttrædelsen af lov nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge gælder servicelovens kap. 24 a kun for voksne, hvorfor henvisningen til § 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, som kun vedrører børn og unge under 18 år, ændres.

Det foreslås, at der i stedet indsættes en henvisning til § 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, da der er tilfælde, hvor personer anbringes i en boform uden for deres opholdskommune.

Til nr. 10

Efter de gældende regler er der ikke krav om, at den besøgendes navn skal registreres.

Med den foreslåede bestemmelse skabes hjemmel til, at der for indgreb, der gennemføres i forhold til besøgende, jf. § 137 h, stk. 5, skal foretages registreringer af den besøgendes navn ud over den registrering, som den pågældende er omfattet af, jf. § 137 m, stk. 1.

Til § 2

Til nr. 1

Den foreslåede ophævelse er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 1. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2017.

Dog foreslås det, at § 1, nr. 1 og 7-9, træder i kraft den 1. januar 2017 som følge af ikrafttrædelsen af lov nr. 647 af 8. juni 2016.